

ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

Druh vnitřního řídicího aktu:

Sdělení vedoucí oddělení NSD pro HN, SSP a sociální práci č. 16/2015

Název vnitřního řídicího aktu:

**Mimořádná okamžitá pomoc dle ustanovení § 2 odst. 5 písm. c) zákona
č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů**

Zrušuje:

--

Účinnost: od **10. 8. 2015**Účinnost: **na dobu neurčitou**

Vydává:

Mgr. Lucie Vránová,

 Vedoucí oddělení NSD pro HN, SSP a
sociální práci GŘ ÚP ČR

Datum:

4. 8. 2015

Podpis:

Lucie Vránová, v.r.

Počet originál. výtisků:

1

Číslo výtisku:

1

Skartační režim:

A

Toto sdělení se vydává za účelem sjednocení postupů Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) při poskytování dávky pomoci v hmotné nouzi dle § 2 odst. 5 písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o HN“) mimořádné okamžité pomoci spojené s úhradou odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, a to ve vazbě na normativní instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 1/2013 – Postup v řízení o jednorázové dávce mimořádné okamžité pomoci podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Článek I

Mimořádná okamžitá pomoc

1. Dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí (dále jen „MOP“) je poskytována v souladu s § 36 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 2 odst. 5 písm. c) zákona o HN osobám v hmotné nouzi. Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi, jestliže nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Jedná se zejména o situace, kdy rodina nemá dostatečné prostředky na úhradu školních pomůcek, nákladů spojených s účastí dítěte na škole v přírodě, zájmových kroužcích, táboře, při sportovní činnosti apod.
2. Výše MOP se stanoví až do výše těchto nákladů. Podmínkou je, že součet poskytnutých dávek nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce (v době vydání sdělení částku 34 100,- Kč). Uvedená částka je stanovena pro celý okruh společně posuzovaných osob v rámci kalendářního roku.
3. Žádosti je nutné vždy posuzovat individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem. Pokud jde o posuzování odůvodněných nákladů na vzdělávací aktivity a zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte přihlíží se k tomu, zda:
 - tyto aktivity a činnosti mohou přispět k začlenění dítěte do kolektivu vrstevníků;
 - případně, zda by neúčast dítěte na aktivitách spojených s účastí dítěte ve vzdělávacím procesu, nevedla k vyloučení dítěte z okruhu jeho spolužáků
 - zda tyto aktivity a činnost a přispívají k celkovému rozvoji osobnosti dítěte, jeho zájmů a schopností a zvyšují kvalitu trávení volného času dítěte, s přihlédnutím k možnostem nabízených aktivit v rámci regionu, případně o součinnost požádat OSPOD.

4. Poskytování učebnic, učebních textů a školních potřeb upravuje § 27 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a § 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů (*výňatky z uvedených právních předpisů jsou uvedeny v příloze č. 1 tohoto sdělení*).

Článek II

MOP na školní pomůcky žákům základních škol a dětem zařazeným do přípravných tříd

1. Žákům základních škol a dětem zařazeným do přípravných tříd **jsou bezplatně poskytovány učebnice a učební texty** uvedené v seznamu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zveřejňovaném ve věstníku tohoto ministerstva, podle odstavce 1 § 27 školského zákona. Žáci prvního ročníku základního vzdělávání a děti zařazené do přípravných tříd tyto učebnice a učební texty nevracejí, žáci ostatních ročníků základního vzdělávání jsou povinni učebnice a učební texty vrátit nejpozději do konce příslušného školního roku. **Mezi učebnice a učební texty nelze zařadit pracovní sešity.**
2. Žákům prvních ročníků základního vzdělávání a dětem zařazeným do přípravných tříd základních škol **se bezplatně poskytují základní školní potřeby v hodnotě 200 Kč na žáka za jeden školní rok** (*žák tento příspěvek obdrží i při případném opakování prvního ročníku*). **Žákům se zdravotním postižením druhých a vyšších ročníků se bezplatně poskytují základní školní potřeby v hodnotě 100 Kč na žáka za jeden školní rok.** Při vyhodnocování výše nákladů na školní potřeby je třeba tyto nároky zohlednit.
3. Seznam **dalších nehrazených** školních potřeb, kterými má být žák vybaven, vytváří škola/vyučující individuálně. Tento seznam pomůcek je nutno mít před posouzením žádosti o dávku MOP k dispozici. Za školní pomůcky lze považovat i **školou požadovaný** cvičební úbor a sportovní obuv, školní brašnu.
4. S ohledem na odlišnost cen školních pomůcek v rámci ČR je nutné přihlídnout k aktuálním cenám konkrétních školních pomůcek v dané lokalitě.

Článek III

MOP na pomůcky studentům střední školy

1. **Studentům středních škol, kteří plní povinnou školní docházku, a žákům se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají ve středních školách, jsou bezplatně poskytovány učebnice a učební texty** uvedené v seznamu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zveřejňovaném ve věstníku tohoto ministerstva, podle odstavce 1 § 27 školského zákona. Tyto učebnice a učební texty jsou žáci povinni vrátit nejpozději do konce příslušného školního roku.

2. **Ředitel střední školy zřizuje fond učebnic a učebních textů, a to nejméně pro 10 % studentů středních škol, tyto učebnice a učební texty jsou bezplatně zapůjčovány studentům se sociálním znevýhodněním a studentům v hmotné nouzi.** V případě žádosti o MOP studenta střední školy je proto nutné vyžadovat potvrzení školy, že škola neposkytuje bezplatné zapůjčení učebnic. Pokud se nejedná o první ročník střední školy, zjišťuje se dále možnost prodeje učebnic z předchozího školního roku, jelikož částku z prodeje nepotřebných učebnic mohou využít na nákup učebnic pro aktuální ročník. V těchto případech je rovněž vhodné spolupracovat se sociálními pracovníky obcí.
3. U ostatních školních pomůcek je předpoklad, že je student vlastní z předchozích let.
4. Finančně náročné jsou pracovní oděvy a pracovní pomůcky pro studenty prvních ročníků učňovských oborů. Tyto pomůcky doporučujeme na základě vyjádření příslušné školy hradit v plné výši základního provedení.

Článek IV

MOP související se zájmovou činností nezaopatřeného dítěte

1. Žádosti o MOP spojené s úhradou nákladů na účast nezaopatřených dětí na zájmových aktivitách – například školní akce jako školy v přírodě, případně volnočasové a mimoškolní aktivity (*letní tábory či kroužky*) se posuzují individuálně a pro vyhodnocení nároku je shromážděn dostatek podkladů, na základě kterých lze kvalifikovaně rozhodnout o nároku a výši přiznané dávky.
2. Při rozhodování je třeba hodnotit, jestli je účast dítěte v zájmových kroužcích nebo na výjezdních zájmových akcích odůvodněná, zda požadovaná výše finanční úhrady je odpovídající a neexistuje-li obdobná zájmová činnost méně finančně náročná. Odůvodněnost nákladů na zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte, o jejíž úhradu se žádá, je třeba vždy posuzovat s ohledem na to, zda cena zvoleného druhu zájmové činnosti je přiměřená celkovým majetkovým a sociálním poměrům rodiny dítěte (*tj. volba druhu konkrétní zájmové aktivity je nepřiměřeně nákladná s ohledem na majetkové a sociální poměry rodiny*). Doporučujeme rovněž ověřit možnosti i jiných zdrojů financování – například fondy zdravotních či jiných pojišťoven, fond kulturních a sociálních potřeb zaměstnavatele rodičů, obec a rovněž dostupný neziskový sektor.
3. MOP lze poskytnout i na nákup pomůcek potřebných k realizaci zájmové činnosti dětí, případně na úhradu jejich zapůjčení (*hudební nástroj, malířské potřeby, cvičební úbor, sportovní pomůcky atd.*).

Článek V

Společná ustanovení

1. Výplata dávky MOP na školní pomůcky a MOP na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí je prováděna přednostně ve věcné formě (*poukázky HN pro nákup školních potřeb*) nebo ve formě přímé úhrady, tzn., že vždy bude při stanovení formy výplaty nejprve zváženo určení některé z těchto forem výplaty.
2. Výplatu v hotovosti lze využít, pouze pokud není možné využít přímé úhrady výdaje nebo nákladu, který je důvodem pro přiznání této MOP, ani není možné využít poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě.
3. Výplata dávky MOP související se zájmovou činností nezaopatřeného dítěte je prováděna přednostně ve formě přímé úhrady, tzn., že vždy bude při stanovení formy výplaty nejprve zváženo určení této formy výplaty.
4. V odůvodnění rozhodnutí orgán pomoci v hmotné nouzi srozumitelně uvede důvody rozhodnutí, na základě jakých podkladů dospěl ke svým závěrům, jakými úvahami se řídil a jak se vypořádal s námitkami žadatele o dávku. Pouze při vyhovění žadateli v plném rozsahu může dávku přiznat oznámením.
5. MOP se vyplatí bezodkladně.
6. Pokud MOP nebyla využita k účelu, ke kterému byla určena, popřípadě byla využita jen její část, je příjemce povinen MOP nebo její část ÚP ČR vrátit.
7. V rámci agendy dávek pomoci v hmotné nouzi není možné hradit či přispívat žákům/studentům na školné na všech typech škol.
8. V příloze č. 2 tohoto sdělení je uveden orientační seznam průměrných cen jednotlivých položek uvedených v § 2 odst. 5 písm. c) zákona o HN.

Článek VII

Závěrečná ustanovení

Toto sdělení je závazné pro všechny zaměstnance v oblasti agendy dávek pomoci v hmotné nouzi.

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Výňatky ze školských právních předpisů

Příloha č. 2 Orientační seznam průměrných cen jednotlivých položek, případně rozpětí cen

Příloha č.1 Výňatky ze školských právních předpisů

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

Článek 33

(1)Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

(2)Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

(3)Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.

(4)Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, (školský zákon), upravuje zásady bezplatného vzdělávání na základních školách. Případné stížnosti na nesprávný postup škol a porušování školského zákona řeší Česká školní inspekce.

Škola musí postupovat tak, aby neporušila ústavní garanci a školským zákonem stanovenou zásadu práva na bezplatné vzdělávání za podmínek stanovených zákonem. Pokud by škola tuto garanci a zákon chtěla obcházet neetickým vymáháním sponzorských darů od rodičů žáků na pomůcky hrazené příspěvkem ze státního rozpočtu a zaručené zákonem jako bezplatně poskytované, šlo by o jednání v rozporu s dobrými mravy nebo podle intenzity i o úmyslné porušení platných zákonů.

Vzdělávání je v souladu s ústavou založeno na rovném přístupu bez ohledu na majetek nebo jiné postavení a na zásadě bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí. V těchto veřejných školách by bylo v rozporu s platnými předpisy vyžadovat poplatky či příspěvky od rodičů na to, co podle zákona hradí včetně pomůcek stát, případně klást finanční nároky, které by byly překážkou rovného přístupu ke vzdělávání. Proto také v případech, kdy tyto školy v rámci vzdělávání pořádají vzdělávací aktivity, na které je vyžadován příspěvek rodičů, například úhrada vstupenek na kulturní akci, příspěvek na lyžařský výcvik, jsou povinny těm žákům, jejichž rodiče nemohou nebo nechtějí tyto akce financovat, zajistit v dané době náhradní vzdělávání ve škole.

Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

§ 2

Zásady a cíle vzdělávání

(1) Vzdělávání je založeno na zásadách

- a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
- d) bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,

§ 16

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(7) Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo bezplatně užívat při vzdělávání speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. Dětem, žákům a studentům neslyšícím a hluchoslepým se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob podle jiného právního předpisu^{11a}). Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, se zajišťuje právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma. Dětem, žákům a studentům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání.

§ 27.

Učebnice, učební texty, školní potřeby

(1) Ministerstvo uděluje a odnímá učebnicím a učebním textům pro základní a střední vzdělávání schvalovací doložku na základě posouzení, zda jsou v souladu s cíli vzdělávání stanovenými tímto zákonem, rámcovými vzdělávacími programy a právními předpisy. Učebnicím a učebním textům pro zdravotnické obory středních škol ministerstvo uděluje a odnímá schvalovací doložku v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví. Seznam učebnic a učebních textů, kterým byla udělena schvalovací doložka, zveřejňuje ministerstvo ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen "Věstník") a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Školy mohou při výuce kromě učebnic a učebních textů uvedených v seznamu podle odstavce 1 používat i další učebnice a učební texty, pokud nejsou v rozporu s cíli vzdělávání stanovenými tímto zákonem, rámcovými vzdělávacími programy nebo právními předpisy a pokud svou strukturou a obsahem vyhovují pedagogickým a didaktickým zásadám vzdělávání. O použití učebnic a učebních textů podle věty první rozhoduje ředitel školy, který zodpovídá za splnění uvedených podmínek.

(3) **Žákům základních škol a dětem zařazeným do přípravných tříd (§ 47) jsou bezplatně poskytovány učebnice a učební texty uvedené v seznamu podle odstavce 1. Žáci prvního ročníku základního vzdělávání a děti zařazené do přípravných tříd tyto učebnice a učební texty nevracejí, žáci ostatních ročníků základního vzdělávání jsou povinni učebnice a učební texty vrátit nejpozději do konce příslušného školního roku.**

(4) **Žákům středních škol, kteří plní povinnou školní docházku, a žákům se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají ve středních školách, jsou bezplatně**

poskytovány učebnice a učební texty uvedené v seznamu podle odstavce 1. Tyto učebnice a učební texty jsou žáci povinni vrátit nejpozději do konce příslušného školního roku.

(5) Ředitel střední školy zřizuje fond učebnic a učebních textů, a to nejméně pro 10 % žáků střední školy; tyto učebnice a učební texty jsou bezplatně zapůjčovány žákům se sociálním znevýhodněním a žákům v hmotné nouzi.¹⁴⁾

(6) Žákům přípravných tříd základních škol, přípravného stupně základní školy speciální, prvního ročníku základního vzdělávání, žákům základního vzdělávání podle § 46 odst. 3 a žákům se zdravotním postižením, kteří jsou žáky základní školy, jsou bezplatně poskytovány základní školní potřeby. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem rozsah tohoto bezplatného poskytování základních školních potřeb.

14) Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

§ 6

Poskytování učebnic, učebních textů a základních školních potřeb

(1) Žákům prvních ročníků základního vzdělávání a dětem zařazeným do přípravných tříd základních škol se bezplatně poskytují základní školní potřeby v hodnotě 200 Kč na žáka za jeden školní rok. Žákům se zdravotním postižením druhých a vyšších ročníků se bezplatně poskytují základní školní potřeby v hodnotě 100 Kč na žáka za jeden školní rok.

(2) Žákovi, který plní povinnou školní docházku ve škole mimo území České republiky⁵⁾ nebo v zahraniční škole na území České republiky podle § 38 odst. 1 písm. c) školského zákona, a žákovi, který plní povinnou školní docházku formou individuální výuky v zahraničí⁶⁾, poskytuje učebnice, učební texty a základní školní potřeby podle odstavce 1 hrazené státem spádová škola nebo jiná škola zapsaná ve školském rejstříku, kterou zvolil zákonný zástupce žáka (dále jen „kmenová škola“).

(3) Žákovi, který plní povinnou školní docházku ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky,⁷⁾ poskytuje učebnice, učební texty a základní školní potřeby podle odstavce 1 hrazené státem tato škola.

Příloha č. 2

Orientační seznam průměrných cen jednotlivých položek, případně rozpětí cen

Školní pomůcky

základní škola	průměrně	2.000,- Kč/školní rok
střední škola	průměrně	3.000,- Kč/školní rok
učňovské obory	průměrně	3.500,- Kč/školní rok

Zájmový kroužek

500 až 5.000,-Kč

Tábor

průměrně 300,- Kč/na 1 den pobytu